

HEMMALÄSNINGENS MÖJLIGHETER

Hemmaläsningens möjligheter

©

ISBN 978-952-69549-1-2

Tryck Oy Nord Print Ab, Helsingfors 2020

HEMMALÄSNINGENS MÖJLIGHETER

Det är nödvändigt att läsa för att kunna läsa!

Vardagsläsningen genom hela barn- och ungdomen visar på livets oändliga möjligheter och kan ge lösningsmodeller, hopp och tröst inför kommande utmaningar. Via läsningen får barnet ett rikt språk som i sin tur ger en vidgad tankevärld. En vidgad tankevärld ger skolframgång. Skolframgång ger nycklar och banar väg till att skapa sig ett gott liv. Ett liv som den unga alldeles själv har haft kompetens att önska, välja och jobba för. Forskning visar att det är den reflekterande, begründande läsningen då man samtalar och bearbetar det lästa som leder till en fördjupad läsförståelse. Läsning är alltså inte att enbart kunna uttala orden korrekt, läsning är att på djupet begripa tecknen på sidan. Att läsa innebär att få fram betydelsen i vad som står och inte att endast kunna uttala orden. Detta är skillnaden mellan läsförmåga och läsförståelse! Att få fram innebörden i texter kräver oändligt mycket övning. Förutom i läsundervisningen i skolan så krävs det också hemmastrategier för att utveckla läsförståelsen eller åtminstone ett aktivt intresse för att läsofstra sitt barn. Ett liv utan läsning kan i värsta fall leda till utanförskap och i förlängningen till utslagning. För delaktighet i vårt samhälle behövs god läsförmåga.

All forskning visar att barnens hemmabakgrund gällande läsningen är avgörande för hur läsutvecklingen kommer att fortsätta vid skolstart.

För barn i lekåldern erbjuder berättelser och sagor en trygg miljö där man kan undersöka egna känslor och rädslor. Barnets sociala kompetens, fantasi, inlevelseförmåga och empati stärks. Barn som regelbundet får höra högläsning har en bättre utvecklad rättskänsla och klarar sig bättre i grupp. Högläsning för barn har tydligt samband med bättre skolframgång och en positiv inställning till skolan och även till inläring överhuvudtaget. Enligt en läsundersökning gick 83% av de barn som någon läste högt för dagligen gärna till skolan (Läscentrum, *10 fakta om läsning*, st 3). Av de barn man sällan läste för gick endast 43% gärna till skolan. Detta är ett viktigt argument då vi vet att vi har alltför många ungdomar som hotas av skolleda och utslagning. Hemmet, skolan och biblioteket ger tillsammans rammar och möjligheter att utveckla läsningen under barndomen och ungdomen. För att utveckla läskunnigheten måste man läsa aktivt och mångsidigt. De läsvanor man tillägnat sig under barndomen påverkar på ett avgörande sätt de vanor man har i ungdomen och som vuxen. Ett läsande barn utvecklas sannolikt till en läsande vuxen. Sammanfattat kan man konstatera att det för barnets framgång i livet har större betydelse hur mycket hen fått höra högläsning, än familjens socioekonomiska status eller föräldrarnas utbildningsnivå. (Läscentrum, *10 fakta om läsning*, st 3)

Boksamtalet gör boken relevant för just ditt barn!

Den vuxna medläsaren hittar relevanta samtalsämnen för det enskilda barnet. Medläsaren är uppmärksam på barnets reaktioner och frågeställningar. Därför är benämningen aktiv inlyssnande medläsare så mycket bättre än högläsare. Hur gör vi i vår familj och hur tänker vi om världen? Texten öppnas och görs relevant för det liv som just ni i er familj lever. Hur lever andra människor? Hur ser det ut i världen utanför vårt liv? Högläsningen hemma stärker relationerna inom familjen. Att bearbeta text hjälper barnet att förstå, tolka och uppleva boken som helhet. Dialogen som boken föder utvecklar tankarna och språket. Samspelet mellan text och bild blir tydligt. Barnet lär sig att samtala och att

uttrycka egna åsikter. Den vuxna medläsaren kan med hjälp av boken knyta an till egna erfarenheter och minnen samt bearbeta dem och även fundera över djupa existentiella frågor tillsammans med barnet. Boken och samtalet hjälper barnet att se på världen ur en annans människas perspektiv och därigenom utveckla den empatiska förmågan. Detta blir en början på lärande inom många områden. Samtalet skapar ett naturligt intresse för böcker. Via djupläsningen blir man medveten om stämningar och känslor och allt outtalat som gömmer sig mellan raderna.

Barn börjar inte läsa utan läsande förebilder.

Hemmens roll för barns läsutveckling blir allt större. I den färskva Pirls-undersökningen framgår det att vid sidan av familjens socioekonomiska status, har föräldrarnas läsvanor och inställning till böcker en avgörande betydelse för fjärdeklassisternas läskompetens. (Läscentrum, *10 fakta om läsning*, st 3)

Det första steget för att få barn att läsa är att själv läsa. Föräldrarnas egen läsning har stor betydelse för hur de kan stöda sitt barn och hurdana förebilder de är. Föräldrarnas stöd och uppmuntran och den tid föräldrarna lägger ner på läsning avspeglar sig direkt i barnens kompetens.

Ett-åringen

Upptäcker boken genom bilderna och närheten till medläsaren.

I ett-åringens värld händer det mycket. Barnet kan erövra världen och röra sig. Det är viktigt att det finns böcker med hårda pärmar i hemmet under denna period. Böckerna bör vara slitstarka. Barnet upplever boken med alla sinnen och försöker härma ljud. Det är redan nu dags att etablera vanan att läsa och visa för barnet hur läsningen går till. Barnet bär gärna runt på böckerna. Ta upp barnet i din famn varje gång då barnet hämtar en bok till dig. Skapa välgörande kontakt och närvaro med barnet i stunden. Prata om bilderna! Gör jämförelser, då barnet pekar på ett äpple, visa äpplet i fruktskålen som ni har hemma. Barnet koncentrerar sig kanske inte så lång stund den första tiden med boken, men här gäller det att ha tålamod, med tiden vaknar intresset!

Locka och bjud in barnet med diskussion om pärmbilden. Läs upprepningssagor, rim och ramsor. För de minsta barnen betyder upprepning igenkännande och trygghet samtidigt med inläring. Rytmer, rim och repetition intresserar och befäster samtidigt vanan att läsa hemma. Den vuxna medläsaren benämner, beskriver och jämför.

Två-åringen Njuter av ljudlekar och rim.

Har redan upptäckt böckerna. Boken läses! Barnet känner igen bekanta böcker på pärmbilden. Barnet pekar och namnger föremål ur böckerna. Barnet "låtsasläser" böcker som hen har hört ofta. Denna utveckling är en viktig milstolpe på vägen mot den egna läsningen. Barnet går gärna in i bokrutiner och vet redan hur böckerna skall hanteras. Barnet njuter av ljudlekar och rim samt namnger intressanta saker i böckerna. Barnet vill höra samma bok om och om igen. Utveckla samtalet genast då ditt barn namnger någonting i en bild. "Visst fint! Det är ett äpple, men vilken färg har äpplet? Ett grönt äpple! Bra! Det ser läckert ut" "I samspelet med den vuxna medläsaren effektiveras och utvecklas språkinläringen via den bekräftande dialogen. Läs-situationen med gemensamt fokus skapar trygghet. Den välgörande närvaron i stunden förbättrar dag för dag koncentrationen och förbereder redan nu kommande skolstart. Man kan läsa närsomhelst på dagen, men kvällssagan är en absolut nödvändighet. Då rutinen att läsa kvällssagan varje kväll är befast, blir kvällarna och insomnandet en skön och avslappnad stund som ditt barn kommer att längta efter.

Tre-åringen Behöver lära sig 10 nya ord varje dag.

Samspelet med boken och den vuxna engagerade medläsaren är inledningen till den långa utvecklingen att bli en läsande och skrivande människa. Barnet upptäcker bokens funktion och smittas av familjemedlemmarnas attityder till böcker. Man brukar också använda begreppet "Litterär amning" Barnet har upptäckt vad som är bak och vad som är fram i boken, har lärt sig att varsamt vända blad, vet vad som är text och vad som är bild, samt förstår att bilderna är symboler för verkliga ting. Barnet kopplar samman text och bild. Barnet kan nu kommentera karaktärer i böckerna och berätta korta stycken ur sin favoritbok. Upprepningssagor, rim och ramsor, barnpoesi och vardagsberättelser brukar vara omtyckta i denna ålder. Då boken naturligt hör de till läsfostrande familjernas vardag tar läsutvecklingen fart och går hela tiden framåt. Denna utveckling förbereder bästa möjliga skolstart. Barnet är nyfiskt på skyltar och etiketter och har ett ordförråd på ungefär 900ord. (Bokunge.se, Barnets litteracitets utveckling, 2016)

Fyra-åringen

Kan redan njuta av ett boksamtal.

Kan redan helt njuta av bokens innehåll och visar stort intresse för böcker och läsande. Barnet får nya kunskaper, kan ta del av etiska frågor, bekantar sig med olika miljöer, ser olika relationer samt får ord för sina känslor. Barnet upptäcker att skriftspråk och talspråk är olika. Språkets exakta grammatik blir som tydligast vid högläsning. Ordförrådet börjar öka kraftigt. Efter två års ålder borde barnet lära sig tio nya ord varje dag. Det är redan möjligt att läsa barnböcker som inte helt och hållet stöds av bilder. Barnet märker hur en berättelse är uppbyggt och handlingen blir allt mer viktig. Det finns en intressant början som genast fångar intresset, det finns ett dramatiskt mittenparti och berättelsen har ett slut. Barnet kan redan binda ihop händelseförloppet i en bok med händelser i det egna livet. 4 -åringen har ett ungefärligt ordförråd på 1500 ord. (Barnets litteracitets utveckling, 2016)

Fem-åringen

Lyssnar redan på lätta barnböcker som inte helt stöds av bilder.

Fem-åringen njuter till fullo av barnlitteraturen. Bilderböckerna dominerar fortfarande bokintresset. Barnet har kanske redan favoritböcker som hen vill höra ofta. Boksamtalet kan börja genom att bara titta på boken. Vad vet du om en ny bok utan att ha läst den? Kan du gissa dig till innehållet? Vad berättar pärmen? Hur många sidor? Indikerar bokens försättsblad någonting om handlingen? Baksidestexten konkluderar förmodligen innehållet ganska väl. Barnets förhållande till lärandet påverkas. I samspelet med boken under högläsningssituationen är den vuxna modell för hur man bär sig åt att förstå en text. Läsning är ett bra sätt att praktisera positiv interaktion som stöd för språkinläringen. Att dela en läsoplevelse är ett underbart sätt att vara tillsammans! Barnet känner att den som läser för mig, älskar mig, vill tillbringa tid tillsammans med mig. Ha en lekfull och öppen inställning till läsandet! Njut och ha roligt! Prata om miljön för handlingen, tidsperspektiv, personer, relationer.

Det finns även fina illustrerade fackböcker skrivna för barn om spännande ämnen. Vetenskap, djur, teknik, dinosaurier m.m kan fånga intresset hos många vetgiriga barn.

Sex-åringen

Barnböcker, bilderböcker, fackböcker, poesi, ramsor i förskolan och hemma.

Förbereder sig för skolstart. Sex-åringen har redan hört oändligt många böcker. Man brukar räkna att 3000 böcker och berättelser innan skolstart säkerställer en fin skolbörjan. Det blir ungefär tre böcker om dagen under tidig barndom. Det kan vara en bekant bok, en ny bok och en favoritbok. Barnet känner redan igen versaler och gemener, stora och små bokstäver, och känner i texten igen några ord som helheter. Barnet använder nya ord och grammatikaliska konstruktioner i sitt eget språk och hittar också på rim-ord. Barnet lyssnar intensivt då böcker läses i grupp i förskolan och svarar korrekt på frågor om berättelsen. Barnet kan på basen av bokens bilder förutspå hur berättelsen fortsätter. Diskutera saker som finns i bilden men som inte nämns i texten.

Hemma kan man fundera över inredningen nära barnets säng. Är sängen inbjudande? Finns det en läslampa bredvid sängen? En egen liten bokhylla hjälper barnet att känna till sin läshistoria. Dessa böcker har jag redan läst, denna fick jag till julklapp av farfar, denna har jag ännu inte hunnit börja med, här är alla som jag senast lånade från biblioteket...

Sju-åringen

Behöver uppmuntran och beröm.

Visa ditt intresse för en nyöppnad värld!

Börjar skolan. Nu bör man känna till ord, kunna vara koncentrerad och ha egen läsmotivation. Det är en spännande tid och den kräver föräldrarnas engagemang. Nu skall barnet själv lära sig att läsa. Vanan att ta till sig böcker och att böckerna hör till familjernas vardag har nu skapat förutsättningarna för den egna läsningen att ta fart. Motivationen till att bli en läsare skall nu vara tillräcklig! Den har fötts av de berättelser som barnet redan har hört. Koncentrationsförmågan har övats varje dag. Nu är det viktigt att fortsätta och öka hemmaläsningen så att drivkraften och lusten att läsa inte minskar ifall eleven inte genast knäcker läskoden. Dagen då nybörjarläsaren har läst sin första korta bok kan familjerna fira! Detta är en milstolpe i barnets liv. Barnboken med längre text och en mera avancerad handling kommer senast nu in i familjernas läsvanor. Här övas läskontinuitet. I lässituationen summerar ni tillsammans vad som hände tidigare i boken och ni kan också fantisera framåt. Hur kommer det att gå? Hur kommer boken att sluta? Hemma borde det nu hela tiden finnas nybörjarläsarens böcker, bilderböcker, en längre kapitelbok som kan läsas tillsammans varje kväll, en fackbok i något ämne som intresserar barnet.

Åtta och nio-åringen

Böckerna för nybörjarläsaren börjar kännas för enkla.

Här övas läsningen varje dag. Kom ofta med ditt barn till biblioteket! Låt barnet välja böcker själv men välj även du för att få bredd i allt läsbart som finns att låna. På Bibban finns lättlästa böcker i olika svårighetsgrad. Minns här att läsningen behöver tuggmotstånd och texten behöver successivt bli svårare för att en optimal läsutveckling skall ske. Låna böcker som barnet kan läsa själv! Låna böcker som ni långläser – några kapitel varje kväll. Låna serier, låna barnpoesi, låna högklassiga bilderboks-konstverk och låna fackböcker som kan förklara världen. Fråga ditt barn varför hen valde de böcker som lånades? Vad fångade hens intresse? Be ditt barn berätta om handlingen efter att boken lästs. Förhör inte! Visa att du är intresserad av ditt barn läsintresse! Du kan fråga om boken var sådan som ditt barn trodde då ni lånade den eller fundera på vad som kunde hända efter att boken tog slut eller vad som hade hänt innan boken började.

Tio och elva-åringen

Gör ditt allra bästa för att få en Bokslukare!

Skall ditt barn bli en Bokslukare eller en Bokslutare? Vid denna tid kan man börja märka stora skillnader i läsmotivationen i en skolklass. Skolarbetet blir mera krävande och innehåller längre texter i undervisningen. Nu då den mekaniska läsningen redan är flytande och snabb hos en del av barnen innebär det att fritidsläsningen ofta ökar markant och barnet blir en slukarläsare som läser flera böcker i veckan. Det blir en tid i barnets liv då kunskaper och språk utvecklas snabbt. Läsningen kan däremot kännas jobbig för en del av barnen då redan skolarbetet kräver mycket. Det är viktigt att man i hemmen fortsätter med högläsningen för att motivationen till lustläsning hålls hög nu då texterna i skolarbetet blir svårare.

Alof Garritus
teent ostrov

Vår TRÄDKOJA med 43 våningar

84.31N
GRI

Thomas Halling
Jonas Käin

KATHRYN
LITTLEWOOD

SKJUTI

FAMILLEN BLISS

och den mystiska
bagerifabriken

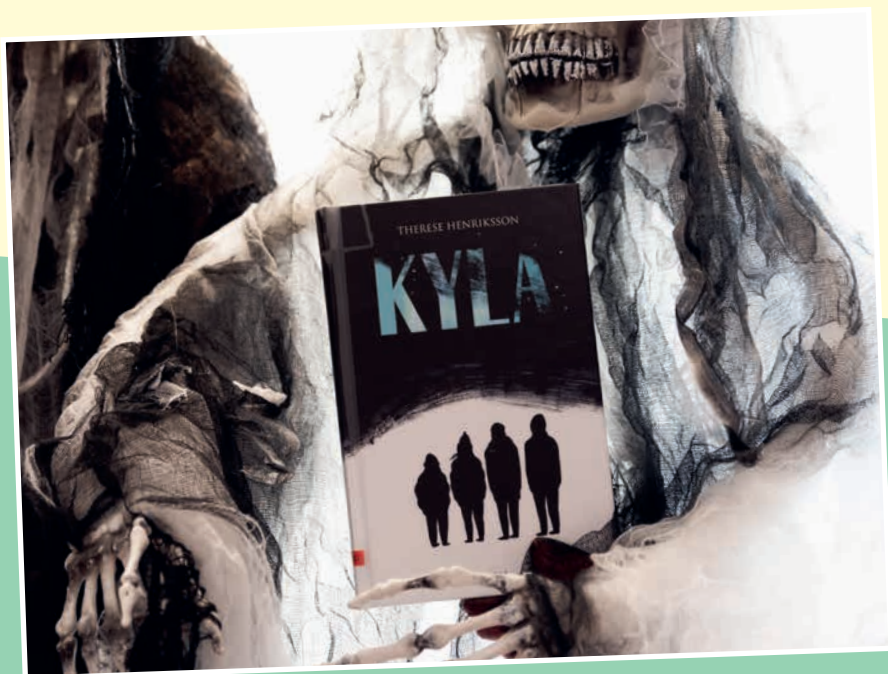
LL
84.31N
HAL

3

ALGARITA

Tolv och tretton-åringen *Tonårsliv, hobbyer och kompisar.*

Den blivande tonåringen kan få mod, styrka och glädje av böcker som beskriver tonårstidens liv. Igenkänningsfaktorn är hög och det är lätt att identifiera sig med andra ungdomar i böckerna. Barnböckerna börjar kännas allt för barnsliga, både till innehåll och språk. Åldersgränser mellan barn- och ungdomsböcker samt böcker för unga vuxna är svåra att dra, men baksidestexter och bokens utformning kan hjälpa att välja. Spännande eller humoristiska ungdomsböcker, fackböcker – kanske om den egna kroppens förändring, hobbyer, idoler m.m kan vara intressanta just nu. Om tonåringen har en späckad vardag där det är svårt att hitta tid för läsning, då kan du förälder hämta hem böcker från biblioteket. Hämta minst sju! Placera dem vid sängen, kolla att läslampan lyser och om du har lyckats i dina val så tittar nog din tonåring igenom bokhögen någon kväll. Byt böckerna efter en månad! Du måste vara enträgen, ge inte upp!

Fjorton och femton-åringen Gör ungdomarna medvetna om läskompetensens betydelse!

Den tid ungdomar använder på läsning har nästan halverats på 20 år. Smart-telefoner och internet har obestridligen påverkat ungdomarnas läsvanor. Intresset för att läsa långa texter har minskat. Det är viktigt att du hemma med din ungdom pratar om böcker som har varit viktiga för dig i något livsskede. Berätta också varför du behöver god läsförmåga i ditt jobb och för att vara en aktiv del av samhället.

Det finns en risk att svag läskompetens begränsar den ungas liv, försvårar fortsatta studier och arbete. En god läskompetens stärker identiteten och jämlikheten i samhället. Den ger en god botten för att klara sig i informationssamhället och dagens arbetsliv. Läskompetens innebär inte enbart mekaniska färdigheter, att behärska språkriktighet och grammatik; för att klara sig i vardagen måste man förstå allt mer invecklade texter och processa splittrad information. Då ungdomen behärskar sitt modersmål väl så är det naturligtvis också lättare att lära sig nya främmande språk. Läskunnigheten hjälper oss att sätta ord på känslor samt stärker självkännet och självförtroendet. En god förmåga att uttrycka sig hjälper oss att klara av olika sociala situationer. Läskompetens ger verktyg för att uttrycka sig själv i tal och skrift, språk och tanke går hand i hand.

Böcker för unga vuxna är relevanta för ungdomarna just nu. Böckerna innehåller och handlar om ämnen som intresserar tonåringen och de undviker inte kriser och problem.

Gerd Rindell/Henrietta och den gamla paddan

Sexton och sjutton-åringen

Då läskompetensen utvecklas behövs tålmodig djupläsning.

Djupläsning aktiverar hjärnan på ett annat sätt än t.ex ytlig rubrikläsning på nätet. När man undersökt vuxna som läser mycket har man kunnat konstatera att omfattande områden av hjärnan aktiveras speciellt när de läser lång, berättande text. Ungdomar som aktivt läser skönlitteratur har de bästa resultaten också i andra skolämnen.

Hemma kan ni samtala om böcker på många nivåer. Vilken händelse tyckte du var viktigast i boken? Fanns det en vändpunkt i berättelsen? När gissade du hur boken skulle sluta? Liknar du och huvudpersonen varandra på något sätt? Hur? Är huvudpersonen någon som du skulle vilja vara kompis med? Har du läst någon bok som påminner om denna tidigare? Fanns det någon person i boken som du skulle vilja veta mera om? Vad skulle hända om...? Ibland kanske din ungdom inte vill dela bokens innehåll med dig. Acceptera det men försök igen vid ett annat tillfälle, eller då din tonåring har läst en annan bok! Berätta om den bok som du själv läser just nu! Det finns säkert någon aspekt av boken som skulle intressera din tonåring. Just du är den mest kompetenta att veta vilken aspekt det är! Här börjar även vissa böcker för vuxna att komma in i elevernas värld. Gränsen att läsa böcker för vuxna är flytande. Den beror givetvis på individens intresseområden och mognad.

Vägen till att bli en läsare är lång. Utvecklingen behöver tid, processen tar många i anspråk! Nya insikter och läsfärdigheter kräver mognad. Hemmaläsningens alla viktiga hörnstenar byggs upp dag för dag under barn- och ungdomen. Du som förälder är den absolut bästa att hjälpa ditt barn till ett läsande liv. Bemöda dig att vara närvarande under alla dagar. Det är en möjlighet att lära känna sitt barn på djupet.

Runot - Dikter

Kielikurssit
Språkkurser

Musiikkikirjat
Musikböcker

Tietokirjat - Fackböcker

Romaanit - Romaner

 Galleria - Galleriet

WC

Elokuvat & musiikki
Filmer & musik

Lapset ja nuoret
Barn och ungdomar

Det är coolt och smart att läsa!
I biblioteket finns böcker och material för hela familjen!
Personalen finns där för att hjälpa dig!
Att vara låntagare är gratis!

Välkommen till Hangö stadsbibliotek!

Agneta Möller-Salmela
Läsinspiratör

Källförteckning:

Läscentrum, 10 fakta om läsning

[http://lukukeskus.fi/wp-content/uploads//2017/11/
10fakta_SV_F-edit.pdf](http://lukukeskus.fi/wp-content/uploads//2017/11/10fakta_SV_F-edit.pdf)

Bokunge, Barnets litteracitets utveckling

[http://bokunge.se/wp-content/uploads/2016/11/BOKUNGE_
POSTER-LITTERA.pdf](http://bokunge.se/wp-content/uploads/2016/11/BOKUNGE_POSTER-LITTERA.pdf)

Familjernas läsning hemma är avgörande för hur läsutvecklingen fortsätter vid skolstart

Att bli en läsare är en process som fortgår genom hela barn- och ungdomen. Alla skeden är viktiga och föräldrars engagemang behövs vid varje steg.

Barn börjar inte läsa utan läsande förebilder.

Ett-åringen upptäcker boken genom bilderna och närheten till medläsaren.

Två-åringen njuter av ljudlekar och rim.

Tre-åringen behöver lära sig 10 nya ord varje dag.

Fyra-åringen kan redan njuta av ett boksamtal.

Fem-åringen lyssnar redan på lätta barnböcker som inte helt stöds av bilder.

Sex-åringen njuter mångsidigt av barnböcker, bilderböcker, fackböcker, poesi, ramsor i förskolan och hemma.

Sju-åringen behöver uppmuntran och beröm.

Visa ditt intresse för en nyöppnad värld!

Åtta och nio-åringen -Böckerna för nybörjarläsaren börjar kännas för enkla.

Tio och elva-åringen - Gör ditt allra bästa för att få en Bokslukare!

Tolv och tretton-åringen -Tonårsliv, hobbyer och kompisar.

Fjorton och femton-åringen -Gör ungdomarna medvetna om läskompetensens betydelse!

Sexton och sjutton-åringen -Då läskompetensen utvecklas behövs tålmodig djupläsning.